

מעדני אשר

גיליון שי"ז
(שנה ז')
פרשת בשלח תש"ע

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תבל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

האם מותר לטלטל מוקצה בשבת כדי לסלק גרף של רעי?

יש לחקור האם מותר לטלטל מוקצה כדי לסלק גרף של רעי או דילמא רק כשמטלטל את העצם גרף של רעי מותר אבל לא כשמטלטל דבר אחר כדי לסלק את הגרף של רעי.

הנה בשו"ת הר צבי אור"ח חלק א' סימן קצ"ו נסתפק האם התירו לטלטל מוקצה אחר בשביל לכסות גרף של רעי.

ומביא ראיה שאסור: מהא דמבואר בש"ע אור"ח סימן ש"ח ס"ק ל"ח ובמשנה ברורה ס"ק קמ"ד דאסור לכסות צואה עם עפר מוקצה אף דהויא גרף של רעי.

ודוחה: דיש לומר דשימוש מוקצה חמיר טפי ולכך לא התירו, אבל לטלטל גרידא שרי.

ובספר שלחן שלמה הלכות שבת סימן ש"ח אות א' דחה ראיה זו באופן אחר: דיש לומר דמירי שנמצא במקום שאינו דר שם ולא נחשב לגרף של רעי.

והביא שבמאירי שבת מ"ז ע"ב כתב להדיא וז"ל כשם שמותר לטלטל גרף של רעי כך מותר לטלטל עפר לכסותו.

וכן משמע משו"ת שבות יעקב חלק ב' סימן מ"ה שמותר לטלטל מוקצה לצורך סילוק גרף של רעי.

ובשמירת שבת כהלכתה פרק כ"ב ס"ק ק"י כתב דאין להביא ראיה לאסור: מהא דאיתא ברמ"א אור"ח סימן תצ"ח ס"ק י"ח דדוקא אם יש לו עפר מוכן התירו לכסות את הדם ואם לא אסור, חזינן דאין מתירין, ויש לומר דאין זה ממש גרף של רעי, ואפשר דכאן נמי הויא שמוש דחמור טפי, עיין ע"ב באריכות ומביא שהגרש"ז אירבעך זצ"ל נסתפק בזה ומניחו בשאלה.

אבל במרומי שדה עירובין ק"ד ע"ב הביא ראיה שאסור: מהא דאיתא במשנה עירובין ק"ד ע"ב שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו, וברש"י דהיינו בשבת, דאילו בחול אפשר להוציאו בבבל עץ, אבל בשבת אסור משום מוקצה, חזינן דאע"פ שהתירו להוציא גרף של רעי, מ"מ לא התירו איסור לטלטל של מוקצה אחר בשביל הוצאה גרף של רעי.

מעדני אשר: והשיטות שסוברים שמותר, יסברו שכאן לא הויא גרף של רעי כמו השיטות דלעיל.

מדוע אין היתר לטלטל בשבת

שרץ שנמצא בבית המקדש מדין גרף של רעי?

בפרשתן ט"ז ה' והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו וגו'.

מכאן ילפינן רמז למוקצה, יש שיטת דרק לאכילה ילפינן מכאן ויש שיטה דאף לטלטול מוקצה.

איתא במשנה עירובין ק"ד ע"ב שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו.

ופירש רש"י משום דאין שבות במקדש, לכן מותר לטלטלו.

יש להקשות: מדוע רק במקדש מותר, הרי בכל מקום מותר, כמו דאיתא בגמ' ביצה ל"ו ע"ב דההוא עכברתא דאשתכח בי אספרקמי ברש"י בשמים דרב אשי אמר להו רב אשי נקטה בצוציתה בזנבה ואפקוה, משום דגרף של רעי מותר לטלטלו, א"כ מדוע כאן מותר רק משום דאין שבות במקדש, כך מקשה בתוס' ר"ד מהדורא תנינא, וכן הבאר שבע במסכת תמיד, וכן בהגהות חוות יאיר על הר"ף עירובין ק"ד ע"ב, וכן במשנה למלך הלכות ביאת מקדש פרק ג' הלכה כ', וכן הפלאה סוף כתובות בשם בנו.

איכא כמה תרוצים:

א. לא נאמר היתר של גרף של רעי אלא במקום שהיא בית דירתו וכמו שנתבאר כל זה היטב בדברי מן בטור אור"ח סימן ש"ח אבל בית המקדש לא חשיב בית דירה לשום אדם, ומטעם זה כל הלשכות שהיו במקדש לא היה להם מזוזה וכדאיתא פרק קמא דיומא א"כ פשיטא דלא הותר לטלטול השרץ במקדש כי אם מטעם דאין שבות במקדש, כך תירץ במשנה למלך הלכות ביאת מקדש פרק ג' הלכה כ'.

וכעין זה כתב בתוס' רי"ד: וז"ל דווקא בביתו שרי משום דהויא גרף של רעי, אבל במקדש שאין ביתו שם, שאינו טורח בעבור דמאיס ליה אלא כדי לטהר את העזרה הויא טירחא שלא לצורך.

ב. יש לומר כוונת רש"י הוא משום לטלטל האבנט, דהא מבואר בש"ע אור"ח סימן ש"ח ס"ק מ"ז דיש אוסרין לטלטל בגד שעטנז דלא חזי למידי, והנה הרמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ה' כתב דהאבנט מפני שהוא שעטנז אסור לכהן הדיט ללבושו אלא בשעת עבודה, וא"כ הכא כשנטמא האבנט ע"י השרץ שאחזו בו, מימילא תו אינו ראוי לעבודה, והויא ליה האבנט מוקצה דהא לא חזי למידי ושפיר הוצרך להיתר הטלטול משום דאין שבות במקדש, כך תירץ בנו של הפלאה מובא בהפלאה סוף כתובות.

ברכת מזל טוב לידידינו הנגיד הנכבד

הרה"ג רבי יצחק שפירא שליט"א לונדון

לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח משה ני"ו עב"ג במז"ט

יהא רעוא שבזכות זיכוי אלפים ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ישמח לב מבקשי ה'

הופיע הספר שרבים ציפו לו

מעדני אשר חלק ד' מהדורת ראב"ן, גליונות משנת תשס"ט

ובעת הזאת נודה להנגיד הנכבד ידידינו

הרב אלתר יצחק אייזיק ראב"ן שליט"א מליקווד שנטל על עצמו זכות הדפסת ספר זה

יהא רעוא שיתברך בברכת התורה אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד

לע"ג הרב משה בן הרב יוסף דוד ז"ל, ומרת מלכה מחלה בת הרב מרדכי זיסקינד ע"ה
נתרם ע"י ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ניו יארק

מדוע אסור לכסות דם ביו"ט באפר שהוסק ביו"ט הא טלטול

מוקצה מותר לצורך יו"ט?

איתא בגמ' ביצה ח' ע"א שאם יש אפר כירה שהוסק ביו"ט שאסור להסתמך על סמך זה לשחוט בהמה ביו"ט ולעשות כיוסי עם זה, כיון דהויא מוקצה.

יש להקשות: מדוע אסור הא התוס' בג' מקומות כתבו שמותר לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש:

האחד: ביצה ח' ע"א לגבי לטלק האפר שנשאר בתנור אחר האפיה כדי לאפות פשטיד"א, דלטלטל מוקצה הותר לצורך אוכל נפש.

השני: כ"ח ע"ב לגבי תנור חדש שיש בו עדיין אבנים, שמותר לטלטל את האבנים, משום דלטלטל מוקצה הותר לצורך אוכל נפש.

השלישי: לגבי בית שנפחת שמותר לטול אבנים כדי לטול פירות, משום דלטלטל מוקצה הותר לצורך אוכל נפש.

וכן פסק הרמ"א א"ח סימן תק"ט שמותר לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש.

א"כ כאן נמי הויא טלטול מוקצה לצורך אוכל נפש, שהרי אם אין לו איך לכסות אסור לשחוט, א"כ מדוע שיהא אסור הא טלטול מוקצה מותר לצורך אוכל נפש מותר, כך הקשה הבית יוסף אור"ח סימן תק"ח בסופו ומניחו בצ"ע, וכן המהרש"א ביצה ח' ע"א, וכן במהר"ם ש"ך, וכן במגן אברהם אור"ח סימן תק"ט, וכן בחתם סופר.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתב המהרש"א ביצה ל"ג ע"א על הא דאיתא שם בגמ' אין סומכין את הקדרה בבקעת, וכן הדלת לפי שלא ניתנו עצים אלא להסקה והקשה המהרש"א וז"ל אפילו למאי שכתבו התוס' דלכ"ע שרינן טלטול מוקצה משום אוכל נפש, היינו לטלק המוקצה כגון גריפת תנור ופתיחת הלבנים התירו משום אוכל נפש, אבל להשתמש בדבר מוקצה כסמיכת הקדירה בבקעת וכחזרא ודאי אסור לטלטל, דתשמישו וטלטולו זהו כעין אכילתו דאסור, לפי הנ"ל אתי שפיר, דהיכא שמשתמש עם המוקצה גופיה אסור, וכאן שמשתמש עם האפר גופיה לכסות לכן אסור, כך כתב המגן אברהם אור"ח סימן תק"ט, וכן החתם סופר ביצה ח' ע"א, וכן קרני ראם ביצה ח' ע"א.

אבל קשה: דהמהרש"א גופיה ביצה ח' ע"א הקשה מדוע שיהא אסור לעשות כיוסי הדם באפר כירה שהוסק ביו"ט, הא טלטול מוקצה מותר לצורך אוכל נפש, וקשה וכי לא זכר דברי עצמו ששמוש מוקצה לא הותר, כך מקשה החתם סופר ביצה ח' ע"א, וכן באמרי בינה הלכות יו"ט סימן י"ב, וכן בשער המלך הלכות יו"ט.

יש שמתרץ את המהרש"א: דכאן בכיוסי, כיון דהויא תשמיש מצוה, א"כ אמרינן בהו מצוות לאו ליהנות ניתנו, לכן הויא ליה כטלטול בלי תשמיש, לכן הקשה המהרש"א למה אסור לכסות, כך תירץ באמרי בינה הלכות יו"ט סימן י"ב, וכן בספר חידושי הלכות יו"ט לרבינו הכרתי והפלתי.

ב. כיוסי הדם אינו צורך אוכל נפש שהרי יכול לאכול בלא כיוסי, כך תירץ הב"ח אור"ח סימן תק"ח.

אבל המגן אברהם אור"ח סימן תק"ט תמה עליו: שכיון שאסור לשחוט כשאין לו לכסות, א"כ הויא כאי אפשר לאכול, לכך כתב דהסיבה שאסור לכסות משום דלהשתמש במוקצה אסור.

איך היה מותר למשה רבינו לטול עצמות יוסף

הא משה כהן היה?

בפרשתן י"ג י"ט ויקח משה את עצמות יוסף עמו וגו'.

יש להקשות: למ"ד דסבירא ליה בגמ' זבחים ק"ב ע"א דמשה רבינו כהן היה, א"כ איך היה מותר להיטמא ליוסף הצדיק, הא מסתמא משה נמי קיים את כל התורה עד שלא ניתנה כמו האבות, כך מקשה בברכת אהרן לאב"ד רישיא סימן ט"ז ס"ק א' ו'.

איכא כמה תרוצים:

א. משום דכל ישראל היה עוסקין בביזה ולא היה איש שיתעסק בהם הויא כעין מת מצוה שהותרה בו הטומאה לכהנים, כך תירץ בברכת אהרן לאב"ד רישיא ברכות מאמר ט"ז ס"ק ו'.

ובזה מבאר דבר נפלא: דאיתא בגמ' סוטה י"ג ע"א על הפסוק "חכם לב יקח מצוה" זה משה רבינו שכל ישראל היה עוסקין בביזה והוא היה עוסק בעצמות יוסף, ובבנין אריאל פרשת בשלח הקשה איזה חכמה הראה משה בזה שעסק בעצמות יוסף, ויותר יתכן לכנות המעשה הזה בשם חסידות ואהבת המצוה, אבל לא בשם חכמה, ולפי הנ"ל אתי שפיר דמשה רבינו הראה אמנם במעשה זה גם דבר חכמה דבראותו שאין איש שיתעסק בעצמות יוסף, כיון שישראל היה עוסקין בביזה דן אותם כמת מצוה ולא חש להטמאות בהם.

ב. צדיקים אינם מטמאים, כך תירץ בספר אמרי נועם בפרשתו, מובא בחיד"א בספרו פני דוד בפרשתו, וכן העיון יעקב סוטה י"ג.

אבל החיד"א דחה תרוץ הנ"ל: מהא דאמרינן בגמ' פסחים ס"ז ע"א מת עצמו מותר במחנה לוייה דכתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו, אלמא דיוסף הצדיק מטמא כשאר מתים.

ועוד: מהא דאמרינן בגמ' סוכה כ"ה ע"א על הפסוק ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם, אותם טמאים לחד מ"ד נושאי ארונו של יוסף, חזינן דעצמות יוסף כן מטמא.

וכן בשו"ת המהרי"ל סימן ק"ג אות ו', עיין דעת תורה אור"ח סימן תקפ"א הוכיח מגמ' הנ"ל דצדיקים מטמאים.

ג. משה לא לקחם אלא כל המסייע לחבירו לדבר מצוה מעלה עליו הכתוב כאלו עשה בעצמו, כך תירץ באמרי נועם בפרשתו.

אבל החיד"א בספרו פני דוד בפרשתו דחה תרוץ הנ"ל: דמהגמ' סוטה י"ג ע"א משמע דמשה גופיה קברו.

ד. ע"פ מה דמבואר בתוס' שאנן סוטה י"ג ע"א בשם המדרש וז"ל וכי דרכו של מת להלך עם השכינה, במדרש יש ששמו עצמות יוסף בתוך עור של כבש ונכנס באותו עור רוח חיים, והיינו דכתיב נוהג כצאן יוסף, לפי הנ"ל אתי שפיר דלא מטמא, מעדני אשר.

אבל יש לדחות כמו דהקשו לעיל מכמה מקומות שמשמע שעצמות יוסף היה מטמא.

יש להקשות: איך אפשר להיות דטמאים לנפש אדם היו נושאי ארונו של יוסף, כיון דמפורש בתורה דמשה רבינו בעצמו עשה הפסח, ורק הם שאלו את משה מה יעשו כיון דנטמאו, וקשה איך למשה היה מותר לעשות את הפסח, הא נטמא, כך הקשה הכלי חמדה בפרשת חקת עמ' 174, ועיין בספר הואיל משה בפרשתו לירידי הרה"ג רבי יצחק מוטצען שליט"א דבר נפלא בענין זה.

מי שיצא חוץ לתחום בשבת האם ביטל את המצות עשה של שבתה בשבת?

בפרשתן ט"ז כ"ט אל יצא איש ממקומו ביום השביעי.

נחלקו הפוסקים האם תחומין דאורייתא או דרבנן, ושיטת הרמב"ם פרק כ"ז הלכות שבת שתחומין ד"ב מילין הוא דאורייתא, וכן כתב הר"ף סוף פרק קמא דעירובין.

יש להקשות: מהא דאמרין בגמ' ביצה ל"ו ע"ב אין רוכבין על גבי בהמה ביו"ט, משום דחיישינן שמא יצא חוץ לתחום, ומקשה בגמ' שמעת מינה תחומין דאורייתא דאי דרבנן הוא ליה גזירה לגזירה, ואנן קימ"ל לן תחומין דרבנן, אלא מתרץ הגמ' דהטעם משום דחיישינן שמא יחתוך זמורה, ואם נאמר ש"י"ב מילין לכ"ע דאורייתא, מדוע לא חיישינן שמא יצא חוץ ל"ב מיל, כן מקשה בתוס' חגיגה י"ז ע"ב, וכן הרשב"א ביצה ל"ו ע"ב, וכן המאירי ביצה י"ז ע"ב, וכן הבגדי יו"ט ביצה ל"ו ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

- א. אין המנהג לרכוב ביום טוב אלא רכיבה של תענוג ואין לגזור בה אלא לאלפים אמה, לכן לא חיישינן שמא יצא חוץ ל"ב מיל, כן תירץ המאירי ביצה ל"ו ע"ב, וכן הגרש"ק בספרו בגדי יו"ט ביצה ל"ו ע"ב.
 - ב. אפילו לשיטות דסבירא ליה ד"ב מילין דאורייתא זה רק בשבת, אבל ביו"ט מודה דהוא דרבנן, לכן המשנה דמיירי ביו"ט אינו יכול להיות שהטעם דהוא משום חשש תחומין של י"ב מיל, כיון דלכ"ע הוא דרבנן, כן תירץ המאירי ביצה י"ב ע"א.
- מעדני אשר:** מדברי התוס' חגיגה י"ז ע"ב משמע ד"ב מיל הוא דאורייתא אף ביו"ט.

יש להקשות: לשיטות ש"י"ב מיל הוא דאורייתא, מהא דאמרין בגמ' יומא ט"ו ע"ב עתי אפילו בשבת, ומקשה בגמ' למאי הלכתא, ופירש רש"י מה חילול שבת יש שהוצרך להתירו, אי משום תחומין, דרבנן בעלמא ניהו שגזרו עלהם לאחר מתן תורה, ואם נאמר ש"י"ב מילין לכ"ע הוא איסור דאורייתא, נימא דלכן צריך קרא להתיר להוציא את השעיר המשתלח אפילו חוץ ל"ב מילין, כן מקשה הרמב"ן סוף פרק קמא דעירובין, וכן הקשה בשו"ת שאגת אריה סימן ע"ו, וכן השער המלך ריש פרק כ"ז דהלכות שבת, וכן בשו"ת נודע ביהודה אור"ח מהדורא תנינא סימן מ"ו. וכן הקשה במהר"ף חיות יומא ט"ו ע"ב, וכן בשו"ת שלו סימן ט"ז, וכן בחתם סופר יומא ט"ו ע"ב, וכן במהר"ם שיק על המצות מצוה כ"ד ס"ק ה', וכן בשו"ת עמודי אור סימן י"ד ס"ק כ"א, וכן בשו"ת דובב משרים חלק ג' סימן צ' ס"ק ב'.

איכא כמה תרוצים:

- א. אין איסור בתחומין אלא לא תעשה בלבד דכתיב אל יצא איש ממקומו, ואתי עשה דשילוח השעיר המשתלח שהוא כפרת כל ישראל ודחי לא תעשה דתחומין, ולמה לי קרא להכי, הא בכל דוכתא אתי עשה ודוחה לא תעשה, ואע"פ שבשבת יש עוד עשה של ביום מהשביעית תשבות, ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, יש לומר כמו שכתב הריטב"א יבמות ו' ע"א בשם רבינו יונה דלא נאמר העשה של תשבות אלא ללאוין שיש בהן כרת, אבל בלאו דמחמר שאין זה כרת ליכא עשה, והכי נמי יש לומר לענין לאו של תחומין, כן תירץ במהר"ף חיות יומא ט"ו ע"ב, וכן במהר"ם שיק על תרי"ג מצוות מצוה כ"ד ס"ק ה'.
- וכן **במנחת חינוך** מצוה כ"ד כתב וז"ל ודע דאף דעושה מלאכה בשבת חוץ ממה שעובר על לא תעשה, עובר גם כן בעשה דתשבות, עיין גמ' שבת ק"ד ע"ב וכן כתב הרמב"ם פרק א' הלכה א' שמנה עשה בפני עצמו לשבות בשבת, וכתב שם דכל העושה מלאכה בשבת ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה, זה דווקא בהמלאכות שהן נכללות בלא תעשה כל מלאכה נכללות גם כן בעשה דתשבות, אבל לאו זה של תחומין דאינו בכלל מלאכה כלל ולא נכלל בלאו דמלאכה רק הוא לאו בפני

עצמו אל יצא, אינו עובר רק בלאו הזה ולא בעשה דתשבות, כיון דאינו מלאכה אינו מבטל עשה דתשבות, ודבר זה מבואר ברשב"א יבמות ו' ע"א.

וכן משמע דהוא דעת רבינו חננאל פסחים ה' ע"ב דכתב על הא דאמרין התם בגמ' דרבי עקיבא שסבר שאי אפשר לשרוף חמץ ביו"ט, ש"מ דסבירא ליה דהבערה היא מלאכה, ומסביר הרבנו חננאל דאם היא סבירא ליה דלא היא אב מלאכה היא אמרינן עשה של שריפת חמץ דוחה לא תעשה של יו"ט, משמע מדבריו דאם אמרינן שהיא אב מלאכה לא אמרינן עשה דוחה לא תעשה דיש נמי עשה של תשבות, אבל אם זה לא מלאכה ליכא עשה, כן כתב בשו"ת דברי יחזקאל סימן י', עיין דבר שמואל פסחים ה' ע"ב.

אבל הנצי"ב בהעמק דבר בפרשתן ט"ז כ"ט כתב שבתחומין יש עשה ולא תעשה, "שבו תחתיו" היא עשה, "אל יצא איש ממקומו" היא לא תעשה.

- ב. ברייתא זו שנויה בתורת כהנים, וסתם ספרא רבי יהודה, ורבי יהודה סבירא ליה יומא ט"ו ע"א שמירושלים ועד הצוק היה רק עשר מילין, לפי הנ"ל אתי שפיר דלכן אי אפשר לתרץ שלכן צריך קרא להתיר איסור דאורייתא של תחומין של י"ב מיל, כן תירץ בשו"ת נודע ביהודה מהדורא תנינא אור"ח סימן מ"ו.

מדוע לגבי להראות סכין לחכם

חיישינן שמא יצא חוץ לתחום אף דתחומין דרבנן?

קימ"ל אור"ח סימן תצ"ח, ומקורו בגמ' ביצה כ"ח ע"ב אין מראין סכין לחכם ביו"ט.

איכא כמה טעמים בראשונים:

- א. משום דאשווא מילתא והוא כעובדא דחול, כן כתב רש"י ביצה כ"ח.
- ב. שמא תהיה פגומה ויאמר לו אסור לשחוט בה מפני פגמתה וילך ויחדדנה במשחזות, כן כתב הרמב"ם.
- ג. היא כעין ראית מומין בבכור דאסור, כן כתב הר"ן.
- ד. שמא ילך חוץ לתחום, כן כתב בה"ג.

יש להקשות: לשיטות שטעם האיסור משום דחיישינן שמא יצא חוץ לתחום, הא בגמ' ביצה ל"ו מבואר על הא דאיתא במשנה אין רוכבין על גבי בהמה, דטעם הדבר דחיישינן שמא יצא חוץ לתחום, ומקשה בגמ' שמעת מינה תחומין דאורייתא דאי דרבנן הוא ליה גזירה לגזירה, ואנן קימ"ל לן תחומין דרבנן, אלא הטעם משום דחיישינן שמא יחתוך זמורה, חזינן דלא חיישינן שילך חוץ לתחום, כן הקשה הר"ן ביצה כ"ח ע"ב, וכן הרמב"ן, וכן בשמחת יו"ט ביצה כ"ח ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

- א. התם שאין לו צורך לצאת חוץ לתחום, אלא דחיישינן שמא יצא שלא מדעת, כיון דבכי האי גוונא לא שכיח כולי האי לא חיישינן למ"ד דהוא רק דרבנן, אבל הכא שהדבר צריך לו לצאת חוץ לתחום ולילך אצל חכם מתוך שהדבור קרוב אפילו למ"ד תחומין דרבנן גזרינן שהרי מצינו הרבה גזירות בתלמוד באיסורין של דבריהם, כן תירץ הר"ן בשם הרמב"ן.
- ב. ודאי משום חשש תחומין דרבנן אין לגזור אם צריך לרכיבה לא היה לגזור משום תחומין דרבנן ופעמים אית ליה פסידא ומניעת שמחת יו"ט, אבל כאן אם נאמר שלא יראה לחכם יוכל לשחוט בלא חכם ואין צריך להראות כלל ומורינן דאין מראה לחכם ושפיר יכול לשחוט אפילו בלא ראית סכין שאין זה נגד כבודו שאינו נמנע רק מפני חשש איסור כל דהו ואין חכמה ועצה לנגד ה' לפי הנ"ל אתי שפיר, כן תירץ בשמחת יו"ט ביצה כ"ח ע"ב, ועיי' עוד כמה תרוצים.

מכתבים למערכת

איך היה מותר ליהודים ליטול כסף מהמצרים במכת דם

האסור ליהנות ממעשה ניסים

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא במדרש רבה א"ר אבין הלוי ברבי ממכת הדם העשירו ישראל, כיצד המצרי וישראל בבית אחד, והגיגית מלאה מים, והמצרי הולך למלאות את הקיתון מתוכה, מוציאה מלאה דם, וישראל שותה מים, ומכרו המים למצרים והעשירו, דיש להקשות איך היה מותר ליהודים לקחת כסף מהדם שנעשה מים הרי אסור ליהנות ממעשה ניסים, בשלמא עצם השתיה היה מותר דפיקוח נפש דוחה כל התורה, אבל על מה שמכרו למכור את זה, ותרצתם בששה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קחת גראס שליט"א הו"צ מחוקיו החד

נראה לתרץ, דמה שהיה מים ביד ישראל לא היה נס כי היה מתחלה מים, ורק מה ששתה המצרי נעשה דם וכשמכר הישראלי המים למצרי ועל ידי זה קיבל כסף לא נהנה ממעשה ניסים אלא נהנה ממים שהיה בידו שלא ע"פ נס היה רק שנעשה דם ביד המצרי ואע"פ דבעקופין ע"י שנעשה דם מכר הישראל המים, מ"מ זה לא נקרא שנהנה ממעשה ניסים דהא עיקר כסף קבלו ממים שמכרו והמים לא היה בגדר דם.

האם ביו"ט מצווה אדם על שביתת בהמתו

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם שביתת בהמתו נוהג ביו"ט, והבאתם דבבכסא דהרסנא סימן מ"ח הביא ראייה שאין שביתת בהמה נוהג ביו"ט מהא דאיתא בגמ' סוכה כ"ג ע"א הושה סוכתו על גבי בהמה רבי מאיר מכשיר, ור' יהודה פוסל, מאי טעמא דר"י דכתבי חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, סוכה הראויה לשבעה, בעינן, ור"מ האי נמי מדאורייתא מחזא הוא ורבנן הוא דגורו שאין משתמשין בבעלי חיים, ואם נאמר שביו"ט יש איסור שביתת בהמתו, א"כ מן התורה יש איסור משום שביתת בהמה, אלא בע"כ שאין איסור שביתת בהמה ביו"ט, והבאתם הדרעת תורה דחה ראייה זו בכמה אופנים.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה לדחות באופן אחר, משום כשהוא עושה סוכה על גבי בהמה אינה עושה מלאכה ורק שייך האיסור של השתמשות בבעלי חיים שהוא גזירה דרבנן, משא"כ האיסור של שביתת בהמתו שאסור מן התורה שייך רק כשעושה מלאכה.

מדוע אין אנו רואים שהמשמש כסנדק מתעשר

מה שהקשתם בשם הגר"א על הא דאיתא ברמ"א יו"ד סימן רס"ד בסנדקאות מעשרת, הרי במציאות אין רואים את זה, שהרי הרבה אנשים משמשים בסנדקאות ואין מתעשרים, ותרצתם בארבע אופנים.

הרב משה פיללער שליט"א ירושלים

נראה לתרץ ע"פ מה דאיתא בש"ע אור"ח סימן קנ"ח ס"ק י' שמי שנוטל נטילת ידים מלא חפניו נותנים לו מלא חפני טיבואת אומר שם המשנה ברורה ס"ק ל"ח שמי שזהיר בזה ואינו מתעשר היא מפני שמעשיו מעכרין, א"כ ה"ה אפשר לומר כאן.

תגובות אפשר לשלוח למחבר הרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א

לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

האם יש להקל בנטילת תרופות ביו"ט

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם ביו"ט יש איסור ליטול תרופות או דילמא כיון דביו"ט קימ"ל אור"ח סימן תצ"ה מתוך שהותר לצורך אוכל נפש הותר נמי שלא לצורך ובלבד כשיהא צורך קצת, א"כ כשיש לו קצת מיחושם מותר ליטול אקמול, ופסקתם שאסור.

הגאון רבי יעקב אייזנבך שליט"א מו"צ בקריית ספר

יש לציין דבמשנה ברורה סימן תקל"ב ס"ק ב' שפסק כמג"א שד"ן יו"ט כד"ן שבת ואסור וכמו שפסקתם, וכן פסק החזון איש הובא בספר חוט השני ע"מ צ"ז שערי ציון ס"ק ט"ז, וכן בשו"ת שבט הלוי חלק ח' סימן פ"ג, אבל הגר"ש אלישיב הובא בקובץ מכון ירושלים שנה כ"ב סבירא ליה שבמקום שמועיל ביו"ט עצמו אפשר לקחת תרופות ומקורו ע"פ הריטב"א שהבאתם.

מדוע לא התירו מוקצה משום אוכל נפש

מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע אסור מוקצה לצורך אוכל נפש, מאי שנא מכל איסורי דאורייתא שהיתרו לצורך אוכל נפש, ותרצתם.

הגאון רב אליעזר וחיאל קונשט שליט"א מראשי ישיבת קול תורה

הרב מנחם נחום הכהן קאפעלנער שליט"א ירושלים
הרב אלימלך בלום שליט"א קרית צאנז נתניה
הרב שאול מרגליות שליט"א מודיעין עילית
נראה לתרץ ע"פ מה שכתב בשו"ת חתם סופר אור"ח סימן קמ"ט לתרץ הקושיא מאי שנא כל מלאכות דאורייתא שהתירו ביו"ט לצורך אוכל נפש, ואיסור תחומין דלהלכה אסור מדרבנן לא התירו לצורך אוכל נפש, ותירץ משום דאך אשר יאכל לכל נפש, קאי על התחלת הפסוק כל מלאכה לא יעשה בהם, אבל מה שלא בכלל מלאכה לא הותרה, ולפי זה יש לומר נמי במוקצה שהוא לאו מלאכה אלא איסור חדש לייבא היתר של אוכל נפש.

האוכל ביו"ט אצל ההורים או אצל חמיו

האם מותר לקחת אוכל משם ביו"ט לאחריו יו"ט

מה שהקשתם על הא דאיתא במשנה ביצה מ' ע"א מי שזימן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יו"ט, וברש"י לא יוליכו לאחר סעודה מנות בידם לביתם לסעודת לילה, דיש להקשות איך מותר להוליך אוכל מיו"ט לחול, הרי אין יו"ט מכין לחול, ואפילו דבר שליכא בזה מלאכה נמי אסור כמו שכתב המגן אברהם אור"ח סימן תרס"ו שאסור להביא יין ביו"ט ראשון ליו"ט ב', א"כ אפילו בלא איסור תחומין יש איסור הכנה מיו"ט לחול, ותרצתם בארבע אופנים.

הרה"ג רבי אביגדור גינר שליט"א ר"מ ישיבת ותיק בני ברק

הרב שלמה שטינברג שליט"א בית שמש
מה שתרצתם בשם החתם סופר ע"פ שיטת התור אור"ח סימן תקכ"ט שהבין בשיטת הרמב"ם שצריך לעשות ג' סעודות ביו"ט, לפי הנ"ל אתי שפיר, דמיידי צריך את זה לסעודה שלישית ביו"ט, יש להעיר הלא רש"י כתב לסעודת הלילה והוא כבר אחרי שבת.
מעדיני אשר: יש לציין דהחתם סופר גופיה מעיר בזה וכותב דדרכם היה לאכול סעודת הלילה מבעוד יום.

ברכת מזל טוב

לאחי יקירי הבה"ח המו"מ בתו"ש חוב"ט
מורנו **מרדכי שוורץ שליט"א**
בחד ישיבת צאנז
לרגל שמחת נשואיו במז"ט ובשעטומ"צ עב"ג בת
בנשיק הגאון רבי **יהיאל בידרמן שליט"א**
דאס כולל סטדעטן ירושלים
חתן הגאון הצדיק רבי **מרדכי שינבערגר שליט"א**
ראש ישיבת קרעטשניף ורב הישוב אור הגנוז
והברכה אחת היא קדם לאמו"ד
הגאון הצדיק רבי **חיים יעקב מנחם שוורץ שליט"א**
דומ"צ צאנז ורב בית החולים לנאנז
יהא רעוא שהזיווג יעלה יפה לבנין עדי עד

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הגאון רבי **שמחה רייך שליט"א ירושלים**
לרגל שמחת אירוסיו בנו
הבה"ח מורנו **יחזקאל נ"י** מכחירי ישיבת צאנז
עב"ג בת החסיד המפואר
רוצו"ח הרב **דב שטראה שליט"א לונדון**
יהא רעוא שבזכות זיכוי אלפים
ירוח נחת מכל יוצאי חלציו ויעליו בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנדיב הנכבד
הרה"ג רבי **חיים אהרן בלייער שליט"א**
מה"ס וחקי חיים
לעילוי נשמת בנו יקירו הילד יניק וחכים
כמר **רפאל מאיר דוב ז"ל**
נלב"ע ט"ו בשבט תשס"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנדיב הנכבד
הרב **חיים דוד ברכר שליט"א בני ברק**
לרגל שמחת נשואיו בנו
הבה"ח מורנו **ישראל אפרים פישל נ"י**
עב"ג במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי אלפים
ירוח נחת מכל יוצאי חלציו
ויעליו בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנדיב הנכבד
הרב **אביש ברוד שליט"א**
בארק פארק
לזיכוי אלפים
יהא רעוא שבזכות זיכוי אלפים
ירוח נחת מכל יוצאי חלציו
ויעליו בכל אשר יפנה